

2022-03-21

RS 443:4-2022

Region Västerbottens yttrande över Remiss av Trafikverkets slutrapport Beredskapsflygplatser

Sammanfattning

Trafikverkets sammanfattande förslag till slutrapport "Beredskapsflygplatser för samhällsviktiga flygtransporter" är i grunden bra. Region Västerbotten vill dock framföra följande utifrån erfarenheter från sjukvårdens behov generellt och erfarenheter från pandemin speciellt:

- Region Västerbotten anser att i stort sett alla flygplatser, och minst de 27 temporära beredskapsflygplatserna som funnits under covid-19 pandemin ska utgöra beredskapsflygplatser.
- Region Västerbotten anser att Skellefteå flygplats ska inkluderas året runt, dygnet runt.
- Region Västerbotten anser att Hemavans flygplats ska inkluderas under högsäsong för vinterturism.
- Region Västerbotten anser att en brist i utredningen är att finansieringsfrågorna är inte tillräckligt hanterade. Staten behöver ta ett större ekonomiskt ansvar för de regionala beredskapsflygplatserna än vad som sker idag, med en ny finansieringsmodell som innebär att även de regionala beredskapsflygplatserna får full kostnadstäckning för den beredskap som erbjuds.
- Region Västerbotten anser att regeringen föreslås peka ut myndigheten Svenskt Ambulansflyg som ansvarig för uppdraget att öppna beredskapsflygplatser i enlighet med Trafikverkets förslag i övrigt.

Bakgrund

Luftburna ambulanstransporter sker i stor omfattning, regionalt och nationellt med såväl ambulansflygplan som ambulanshelikopter. Patienter som transporteras har varierande vårdbehov allt ifrån avancerad intensivvård vid svåra skade- eller sjukdomshändelser till måttliga vårdbehov vid logistiska omflyttningar.

Transporterna sker till såväl högre- som lägre vårdnivå, men även till likvärdig vårdnivå vid rena omflyttningar på grund av platsbrist.

Ur ett medicinskt perspektiv finns således behov av att kunna öppna flygplatser, både statliga och kommunala dygnet runt, året runt. Vi vet inte var och när ett behov av ambulansflyg kommer att uppstå även om vi vet att volymen ligger vid flygplatserna Kiruna, Gällivare, Kallax, Umeå, Östersund, Arlanda, Landvetter och Malmö/Sturup. Problemet är dock lika stort oaktat var ett akut behov uppstår.

Val av flygplatser

För att skapa en bild av vilka flygplatser som används av ambulansflyg gjordes en analys av behovet för nu verksamma flygoperatörer inför Trafikverkets rapport 2020 06 15 "Översyn av de svenska beredskapsflygplatserna" se fig. nedan. Region Västerbotten stödjer Trafikverkets förslag att ge minst de nio plus tre i Trafikverkets slutförslag tillkommande flygplatserna, totalt 22 flygplatser både uppdrag och medel att upprätthålla beredskap för att kunna öppna flygplatser dygnet runt, året runt. Region Västerbotten menar dock att efter nära två år med 27 temporära beredskapsflygplatser kan man inte gå tillbaka till ett system som bygger på att flygplatserna frivilligt, utan beredskap ska ställa upp för att öppna flygplatserna. Det är ett mycket osäkert system som i slutändan riskerar att drabba patienter i behov av

2022-03-21

RS 443:4-2022

ambulansflygtransport. Trafikverket har i sin utredning haft samråd med SKR, Polisen, Försvarmakten och Kustbevakningen vilka alla pekat på behovet av att verka för en ambitionsnivå omfattande 44 flygplatser, dvs alla flygplatser. RV kan således konstatera att det råder samsyn bland samhällsviktiga aktörer som använder sig av landets flygplatser om att i stort sett alla flygplatser behöver vara beredskapsflygplatser. Region Västerbotten stödjer det synsättet och menar att Staten bör ta fullt ansvar för de behov som det samhällsviktiga flyget har.

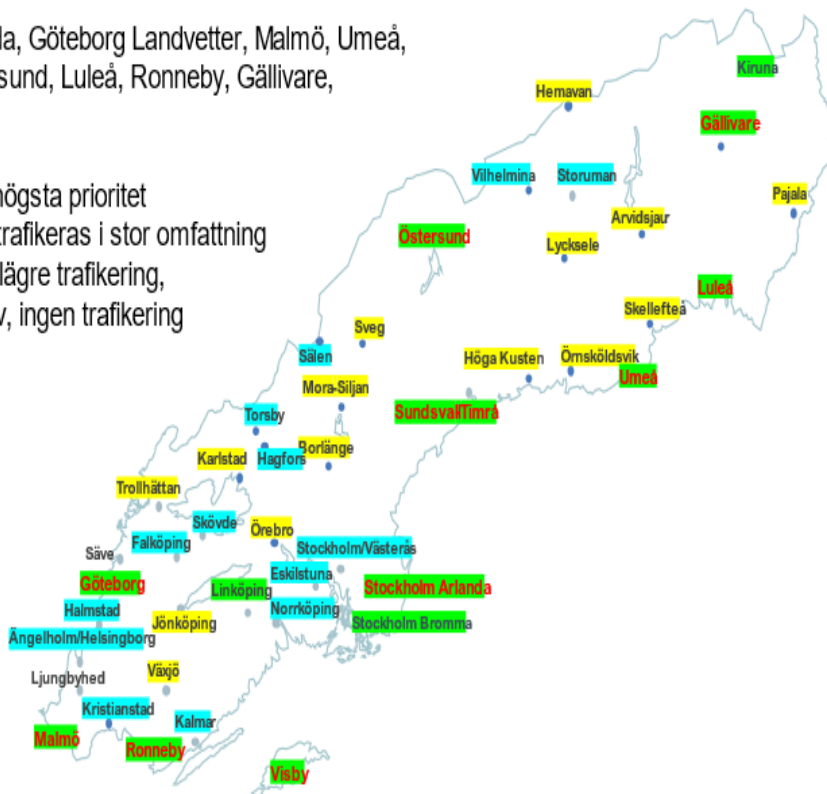
Trafikverket gör i sin slutrapportbedömning insatserna för beredskapsflygplatser kommer att minska i omfattning över tid. Region Västerbotten delar inte den uppfattningen, tvärtom ser vi att behovet kommer att kvarstå under överskådlig tid mot bakgrund av ett ökat behov av samhällsviktiga flygtransporter inte minst sjuktransporter kopplat till den ökade specialiseringen inom sjukvården.

För Region Västerbottens del tillgodoser Trafikverkets slutrapport inte det som Regionen betraktar som "ska krav". Skellefteå med länsdelssjukhus och mycket kraftig näringslivsutveckling menar vi ska inkluderas, likaså Hemavan under högsäsong för vinterturism då befolkningen ökar från några hundra till ca 10 000 där de flesta ägnar sig åt riskaktiviteter.

Beredskapsflygplatser

Stockholm Arlanda, Göteborg Landvetter, Malmö, Umeå,
Visby, Åre-Östersund, Luleå, Ronneby, Gällivare,
Sundsvall Timrå.

Grön skakrav högsta prioritet
Gul skakrav trafikeras i stor omfattning
Turkos börkrav, lägre trafikerings,
Ofärgat inget krav, ingen trafikerings

2022-03-21

RS 443:4-2022

Val av utförare för öppning av beredskapsflygplatser

Sjukvårds- och sjuktransportledning i vardagen och i händelse av katastrof eller masskadesituationer kräver god beredskap och förmåga till luftburna ambulanstransporter. Detta i sin tur förutsätter tillgång till beredskapsflygplatser och kompetent personal som är tränad för effektiv koordinering i att öppna dessa, dygnet runt året runt.

Från 2021 11 15 ansvarar Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA) för koordinering och dirigerings av ambulansflygplan i Sverige i en nationell flygkoordineringscentral (FKC) i Umeå. I uppdraget ingår att ta emot beställningar från Sveriges samtliga 21 regioner om ambulansflyguppdrag, att planera flygrutter, flyghöjder samt att säkra att vägambulans möter flygplanen på anvisade flygplatser. I uppbyggnaden av FKC har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) inom ramen för de samhällsmyndighetsbehov som kan uppstå vid svåra påfrestningar på samhället, i värsta fall skymningsläge eller krig beviljat ekonomiskt stöd. Stödet från MSB har riktats mot ökad robusthet och säkerhet för medieförsörjning.

Det föreligger nu en möjlighet för regeringen att i enlighet med Trafikverkets förslag i slutrapporten peka ut myndigheten Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg att ansvara för uppdraget att öppna beredskapsflygplatser, inte enbart för sjukvårdens behov utan även för andra samhällsviktiga flygresurser

Region Västerbotten ser ett framtida behov av en nationell resurs för koordinering av luftburna intensivvårdstransporter och möjligheten att öppna beredskapsflygplatser 24/7 för såväl ambulansflyg som andra samhällsviktiga lufttransporter.

REGION VÄSTERBOTTEN

Peter Olofsson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Tommy Svensson
Regiondirektör